

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK PRESUDE

SHIKSAITOV PROTIV SLOVAČKE PRESUDA VIJEĆA OD 10. PROSINCA 2020. ZAHTJEVI BR. 56751/16 I 33762/14

*Slovačke vlasti propustile su s dužnom pažnjom
utvrditi dopuštenost izručenja podnositelja u zemlju porijekla*

ČINJENICE

Podnositelju zahtjeva, ruskom državljaninu čečenskog porijekla, u Švedskoj je odobren status izbjeglice zbog njegovih političkih uvjerenja. Protiv podnositelja je raspisana međunarodna tjeralica zbog navodnih terorističkih djela koje je počinio u Rusiji. Dok je putovao, uhićen je na slovačkoj granici jer se njegovo ime nalazilo na Interpolovom popisu traženih osoba. Dan nakon uhićenja podnositelja zahtjeva je ispitao državni odvjetnik. Tijekom ispitivanja podnositelj zahtjeva je izvijestio državnog odvjetnika i o svom izbjegličkom statusu. Podnositelj je zadržan u pritvoru tijekom preliminarne istrage, a nakon toga je pritvoren radi izručenja Rusiji. Nakon gotovo dvije godine provedene u slovačkom pritvoru, Vrhovni sud Slovačke je podnositeljevo izručenje proglasio nedopuštenim s obzirom na njegov izbjeglički status. Nakon što je pušten iz pritvora podnositelj je protjeran u Švedsku.

PRIGOVORI

Podnositelj je ESLJP-u podnio dva zahtjeva u kojima je prigovorio da mu je povrijeđeno pravo na slobodu i osobnu sigurnost zajamčeno člankom 5. Konvencije. Prvi zahtjev odnosio se na uhićenje i lišenje slobode određeno zbog provođenja preliminarne istrage, dok je u drugom zahtjevu prigovorio određivanju pritvora radi izručenja. Zbog povezanosti podnositeljevih prigovora ESLJP ih je odlučio zajednički ispitati.

OCJENA ESLJP-a

Uvodno, ESLJP je istaknuo da drugi dio članka 5. stavka 1. točke (f) Konvencije (zakonito uhićenje ili pritvor osobe protiv koje je u tijeku postupak protjerivanja ili izručenja) ne zahtijeva da se pritvor razumno smatra nužnim, niti je bitno može li se odluka o izručenju opravdati na temelju nacionalnog ili konvencijskog prava (*Umirov protiv Rusije*, stavak 135.). No, svako lišenje slobode u konvencijskom smislu mora biti u skladu s domaćim zakonodavstvom kojim se propisuju materijalne i procesne pretpostavke određivanja pritvora. Dodatni uvjet je da pritvor ne smije biti proizvoljan ili nerazuman (*Nabil i drugi protiv Mađarske*, stavak 31.). Kako ne bi bio proizvoljan, pritvor na temelju članka 5. stavka 1. točke (f) Konvencije mora biti određen u dobroj vjeri; mora biti usko povezan s osnovom pritvora na koju se država poziva; mjesto i uvjeti pritvora trebaju biti prikladni; te duljina pritvora ne smije premašiti ono što je razumno potrebno kako bi se ostvario cilj zbog kojeg je pritvor određen (*A. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], stavak 164.). Konačno, lišenje slobode biti će prihvatljivo samo dok traje postupak izručenja i dok postoji realna mogućnost da će do izručenja doći. Ako se predmetni postupak ne vodi s dužnom pažnjom, pritvor prestaje biti dopušten (*Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], stavci 72.-74.)

Primjenjujući navedena načela na predmet podnositelja, ESLJP je svoju analizu je li pritvor u smislu članka 5. stavka 1. točke(f) Konvencije bio opravdan sagledao u kontekstu prvog zadržavanja i uhićenja podnositelja, te naknadnog pritvora određenog podnositelju.

(i) Prvo zadržavanje i uhićenje podnositelja

Podnositelj zahtjeva zadržan je i odveden u postaju granične policije jer je za njim bila raspisana međunarodna tjeralica. Uhićen je sljedeći dan nakon što su slovačke vlasti utvrdile da je za njim još uvijek raspisana međunarodna tjeralica te je Rusija potvrdila da će pravovremeno poslati zahtjev za izručenjem. Opisane mjere stoga su imale svrhu uhićenja osobe „protiv koje se poduzimaju radnje u svrhu izručenja“ u smislu članak 5. stavka 1. (f) Konvencije. Kako slovačkim vlastima u tom trenutku nije bila poznata činjenica da podnositelj ima izbjeglički status, ESLJP je utvrdio da u ovoj fazi postupka lišenje slobode podnositelja nije bilo proizvoljno.

(ii) Naknadni pritvor podnositelja

Vrijeme koje je podnositelj zahtjeva naknadno proveo u pritvoru podijeljeno je na pritvor koji je podnositelju određen zbog trajanja preliminarne istrage te pritvor tijekom trajanja postupka izručenja. Prema utvrđenju ESLJP-a, obje odluke o pritvoru podnositelju zahtjeva bile su donesene sukladno domaćem zakonodavstvu. Naime, pritvor određen zbog trajanja preliminarne istrage mogao je biti određen na zahtjev državnog odvjetnika u najduljem trajanju od 40 dana, nakon čega je osoba mogla biti zadržana u pritvoru samo ako je protiv nje bio u tijeku postupak radi izručenja. Kako su svi navedeni uvjeti u predmetu podnositelja bili zadovoljeni, odluke o određivanju pritvora bile su zakonite.

Nadalje, ESLJP je istaknuo da nezakonitim i proizvoljnim smatra pritvor radi izručenja koji je bio određen iako su postojale činjenice koje temeljem domaćeg prava isključuju mogućnost izručenja. No, analizirajući predmet podnositelja u svjetlu navodnog propusta slovačkih vlasti da uzmu u obzir izbjeglički status koji je Švedska dodijelila podnositelju, ESLJP je utvrdio da mogućnost izručenja nije bila apsolutno isključena i zabranjena. Naime, iako je Švedska podnositelju zahtjeva dodijelila izbjeglički status, sukladno članku 1. stavku (f) Konvencije Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica, takav status su nacionalne vlasti mogle dovesti u pitanje i ispitati u iznimnim okolnostima. Legitimnosti takvom postupanju slovačkih vlasti pridonio je i podatak da švedske vlasti nisu provjerile Interpolov popis traženih osoba prije nego su podnositelju dodijelile izbjeglički status, niti su ispitale prirodu optužbi protiv podnositelja u Rusiji. Slovačke vlasti bile su dužne ispitati sve okolnosti predmeta podnositelja, uključujući sve dokaze koje je Rusija dostavila te utvrditi može li kazneno djelo zbog kojeg se tražilo izručenje podnositelja biti kategorizirano kao nepolitičko u okviru značenja Konvencije Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica i Direktive 2011/95/EU o izbjegličkom statusu. Slijedom navedenog, provođenje preliminarne istrage ne može se smatrati proizvoljnim postupanjem, već postupanjem svojstvenom samom postupku izručenja. Naknadna odluka o nedopuštenosti izručenja podnositelja Rusiji nije promijenila zakonitost pritvora određenih podnositelju.

Stoga, kao ključno pitanje u predmetu podnositelja postavilo se jesu li slovačke ? vlasti u postupku odlučivanja o dopuštenosti izručenja podnositelja, a za vrijeme trajanja pritvora, postupale s dužnom pažnjom. U tom smislu, ESLJP je istaknuo da je pritvor podnositelja ukupno trajao jednu godinu, devet mjeseci i osamnaest dana. No, iako su inicijalne radnje u predmetu poduzete bez odgode (provjera i utvrđivanje činjenica vezanih za podnositeljev izbjeglički status, zaprimanje zahtjeva Rusije za izručenjem), postupak je bio obilježen neopravdanom sporošću i odgodama postupanja. Tako je državnom odvjetniku trebalo šest mjeseci da podnese Regionalnom sudu zahtjev za izručenje podnositelja. Dodatna tri mjeseca protekla su prije nego je zakazano i održano ročište pred predmetnim sudom, a koje ročište je onda još i odgođeno zbog pribavljanja dodatnih informacija i dokaza od Rusije koji nikada nisu pristigli. Konačno, Vrhovni sud je, odlučujući o priznavanju podnositelju statusa izbjeglice od strane Švedske, kao razloga koji sprječava njegovo izručenje u treću zemlju, donio dvije različite odluke. Dakle, o istom pitanju i na temelju istih dokaza, različita vijeća istog suda su u predmetu podnositelja donijela dvije dijametralno suprotne odluke. Posljedično, ESLJP je zaključio da slovačke vlasti nisu postupale aktivno i s dužnom pažnjom u prikupljanju svih potrebnih informacija i rješavanju pravnih pitanja u predmetu podnositelja te razlozi za pritvor nisu bili opravdani za cijelo predmetno razdoblje.

Slijedom navedenog ESLJP je jednoglasno utvrdio da je došlo do povrede članka 5. stavka 1. Konvencije.

S obzirom da podnositelj prema slovačkom pravu nije imao mogućnost ostvariti pravo na naknadu zbog povrede članka 5. stavka 1. Konvencije, ESLJP je utvrdio i povredu stavka 5. ovog članka. Naime, člankom 5. stavkom 5. Konvencije propisano je da svatko tko je žrtva uhićenja ili pritvaranja suprotno odredbama ovog članka ima izvršivo pravo na odštetu.

Obzirom da niti jedan od slovačkih sudova nije smatrao da podnositeljev prethodni pritvor i pritvor do izručenja predstavljaju povredu domaćeg zakona, podnositelj zahtjeva nije imao priliku zatražiti naknadu tijekom domaćeg postupka. Osim toga, niti jedan slovački zakon ne predviđa mogućnost podnošenja zahtjeva za odštetu pred domaćim sudom na temelju nalaza ESLJP-a. Sijedom navedenog, ESLJP je zaključio da podnositelj nije imao izvršivo pravo na naknadu za povredu njegovih prava iz članka 5. stavka 1. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

8.500 EUR na ime neimovinske štete

8.000 EUR na ime troškova i izdataka